

Vergaderjaar 2008–2009

31 371

Kredietcrisis

Nr. 145

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 maart 2009

De vaste Kamercommissie voor LNV heeft mij verzocht vóór het AO Landbouw- en Visserijraad op 19 maart de Kamer te informeren over de gevolgen van de economische crisis voor de landbouwsector (inclusief de bloemensector) en het ontbreken van exportverzekeringsfaciliteiten. Ik heb WUR-LEI gevraagd een nota op te stellen over de impact van de economische crisis op de landbouwsector. U treft deze bijgaand aan.¹ Het beeld is in hoofdlijnen als volgt.

- De export van Nederland loopt fors terug. Dit geldt ook voor de agrarische export, met name bij zuivel en bloemen.
- Voor exporteurs is het lastiger geworden om hun export verzekerd te krijgen. De exportkredietverzekeraars verhogen premies, en brengen hun dekkingen terug of verzekeren soms helemaal niet. Door de toegenomen risico's worden de exporteurs terughoudender.
- De agrarische productie kan zich niet snel aanpassen aan de vraaguitval. Het effect treedt dus vooral op bij de prijzen: voor melk ligt de prijs op dit moment 31% lager dan een jaar geleden, voor granen tussen de 40% en de 50%, rozen 48%, chrysanten -44%, eieren -18%, vleeskuikens -6%, vleesvarkens -3% en vis ongeveer -11%. Daar staat tegenover dat ook sommige aangekochte producten goedkoper zijn geworden, bijvoorbeeld veevoeder tussen de 15% en de 20% en gasolie 25%.
- Het inkomen in de sector lag in 2008 ongeveer 40% onder het niveau van het jaar daarvoor. Reeds in 2008 waren er diverse sectoren waar de ondernemers helemaal geen beloning zagen voor hun inzet van kapitaal en arbeid, zoals de groenteteelt onder glas en de pluimveehouderij. Als er geen verandering in de prijzen komt, dreigen daar dit jaar ook de melkveehouderij en de bloemeteelt onder glas bij te komen.
- Doordat de productie op de landbouwbedrijven op de korte termijn moeilijk kan worden aangepast, blijft het niveau van productie in de toeleverende en de verwerkende agrarische industrie doorgaans op niveau. Dat geldt overigens niet voor bijvoorbeeld de kassenbouw.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Daar zijn de activiteiten sterk teruggezakt, mede ook doordat in het buitenland weinig vraag is.

- De intensieve veehouderij en de glastuinbouw zijn meer met geleend geld gefinancierd dan de grondgebonden sectoren. De financiële veerkracht in de intensieve sectoren is niet groot.

Het totaalbeeld is op een aantal aspecten zorgelijk. De inkomens lagen in 2008 al flink lager dan in 2007. Dit grotendeels nog exclusief het effect van de kredietcrisis. De prijzen die de landbouwers voor hun producten ontvangen, liggen veelal op een lager niveau dan vorig jaar. Er is flinke druk op de prijzen omdat landbouwers de productie doorgaans niet op de korte termijn aan kunnen passen aan de verminderde afzetmogelijkheden, want het gaat in de landbouw om een natuurlijk proces. Als er geen verandering komt, zal in diverse sectoren niets verdiend worden. Afhankelijk van de duur van de recessie zal een aantal bedrijven weinig ruimte hebben om te investeren in onder meer duurzaamheid en innovatie. Hierdoor kunnen ook beleidsdoelen onder druk komen te staan. Deze problematiek heeft mijn volledige aandacht. Op welke wijze de overheid kan bijdragen aan oplossingen is onderdeel van het bredere kabinetsberaad. In het kabinet is de economische crisis indringend aan de orde. Enerzijds kan stimulering van de economie een bijdrage leveren aan investeringen en behoud van werkgelegenheid, anderzijds dient de overheid ook een verantwoord financieel beheer te voeren ten aanzien van de verhouding tussen inkomsten en uitgaven. Een kabinetsstandpunt dienaangaande kunt u binnenkort verwachten.

U vraagt terecht aandacht voor de problematiek van de exportkredietverzekering. Exportkredietverzekering is voor de landbouw van groot belang, want meer dan 70% van de toegevoegde waarde in de landbouw is afhankelijk van de uitvoer van producten. Op dit moment is het ministerie van Financiën in gesprek met de exportkredietverzekeraars om de knelpunten in kaart te brengen en te bezien welke maatregelen het kabinet met het bedrijfsleven en verzekeraars kan nemen. De specifieke problematiek van de agrosector wordt hier nadrukkelijk bij betrokken.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg